

Eduskunnan valtionvarainvaliokunnan  
maatalousjaoston asiantuntijakuuleminen  
20.10.2023

18.10.2023

Maatalousekonomisti Antti Unnaslahti  
Maa- ja metsätalousministeriö

## **Maa- ja metsätalousministeriön kirjallinen lausunto**

### **Satotilanteen ja kustannuskehityksen vaikutukset maatiloilla**

#### Satonäkymä

Sää on tänä kasvukautena ollut poikkeuksellisen haastava peltokasvien viljelylle. Kesäkuu oli helteinen ja sateeton, joten se heikensi erityisesti kevätkylvöisten kasvien orastumista ja satopotentiaalia. Heinäkuussa saadut sateet ja viileä sää helpottivat osittain kasvustojen tilannetta.

Sateet, jotka olivat paikoitellen poikkeuksellisen runsaita, jatkuivat elokuussa ja syyskuun alussa. Siitä johtunut liiallinen märkyys ja ajoittain vallinnut viileä sää on hidastanut peltokasvien valmistumista. Sateet ovat myös viivästyttäneet ja vaikeuttaneet sadonkorjuuta, kun pellot eivät ole kantaneet työkoneita. Sääolosuhteet ja hitaasti edennyt sadonkorjuu on toisaalta myös rajoittanut syysviljojen ja -öljykasvien kylvöjä.

Vilja-alan yhteistyöryhmän (VYR ry) ylläpitämän epävirallisen puintiseurannan mukaan hieman ennen syyskuun loppua Etelä- ja Keski-Suomessa oli puituna 95-100 %. Pohjanmaalla, Savossa ja Itä-Suomessa puituna oli noin 90-95 %. Alueellinen ja kasvikohtainen vaihtelu sadonkorjuun etenemisen osalta on tänä vuonna suurta, tosin täsmällistä tietoa korjaamatta jääneestä sadosta ei ole.

Syksyn aikana sateet ovat aiheuttaneet myös laadun heikkenemistä viljelykasveilla. Tänä syksynä sadon laatu vaihtelee tavanomaista enemmän alueesta ja korjuuajankohdasta riippuen. Rehulaatuisen viljan osuus sadosta tulee olemaan suurempi verrattuna laatuajakaumaan keskimääräisenä vuotena. Tietoa saadaan tulevana viikkoina lisää Ruokaviraston viljasadon laatureurannan edistymisen myötä ja vilja-alan toimijoiden julkisuuteen esittämien näkemysten pohjalta.

Luonnonvarakeskuksen (LUKE) 22.9.2023 julkaiseman ennusteen mukaan viljojen kokonaissato olisi noin 2,9 milj. tonnia. Keskimäärin se on ollut noin 3,5 milj. tn. Verrattuna viime vuoteen suurin satoalenema on ohralla (-30%).

### Kustannuskehitys

Maatalouden tuotantopanosten hintakehitys on viimeisen kahden vuoden aikana ollut poikkeuksellista. Panoshintojen nousu alkoi Covid-19 pandemian käynnistämänä jo syksyllä 2021. Hintakehitys oli voimakkaasti energian hintojen voimistumisesta johtuvaa. Merkittävin vaikutus on ollut Venäjän aggressiiviset sotatoimet Ukrainassa ja siitä johtuneet sekä maataloustuote- että energiamarkkinoiden heilahtelut. Panosten hintataso on edelleen maataloudessa korkeammalla kuin aikaisemmin. Suurimmat hintahuiput ovat jo sulaneet ja muutenkin esimerkiksi lannoitteiden ja polttoaineiden saatavuudessa ei ole enää ollut merkittäviä ongelmia tai uhkakuvia tilanteen voimakkaasta heikentymisestä.

Maataloustuotteiden hintakehitys oli hiukan hitaampaa kuin panoshintojen vuoden 2021 ja 2022 taitteesta lähtien. Kasvinviljelytuotteiden hinta kehittyi melko herkästi panoshintojen mukaisesti. Tämä johtuu osin Ukrainan ja Venäjän merkittävästä vientiosuudesta viljan ja valkuaiskasvien maailmanmarkkinoilla. Kotieläintuotteiden hinnat kehittyvät tyypillisesti kasvinviljelytuotteiden hintoja hitaammin ja erityisesti Suomessa hintakehitys laahasi pitkään jäljessä vuonna 2022. Tuottajahinnat ovat kuitenkin nousseet merkittävästi, joten hintasuhteet ovat asettuneet lähemmäksi tavanomaista tilannetta.

Tilanteen nopeat muutokset ovat vaikeuttaneet tuotanto- ja hankintapäätösten tekoa maataloudessa. Muutosten nopeus on vaikuttanut siihen, että tilojen väliset taloudellisen tuloksen erot suurenevat jo yksinkertaisesti ostojen ja myyntien erilaisen ajoituksen vuoksi. Lisäksi erilaiset tuotantostrategiat ovat vaikuttaneet tuloksentekoon erityisesti kotieläintaloudessa. Esimerkiksi omavaraisempi rehuntuotanto on voinut suojata korkeammilta hintapiikeiltä, mutta vastaavasti isommat investoinnit ovat voineet tuottaa suuremmat vieraan pääoman hoitokulut, kun lainojen korot ovat nousseet.

Maatalouden yrittäjätulon ennustaminen on edellä kuvatuista syistä hankaloitunut. Kuluvan vuoden yrittäjätulokehitys voi olla viime vuotta jonkin verran heikompi. Tuotannon jatkuvuutta ja huoltovarmuutta tilanne ei kuitenkaan vaikuta uhkaavan.

Maatalouteen suoraan liittyvä tukirahoitus on säilymässä ensi vuoden talousarviossa vakaana hallitusohjelman mukaisesti. Rahoitus osaltaan turvaa maatalouden toimintaedellytysten jatkumisen myös ensi vuonna.